

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-415-3-8>

**WAYS TO IMPROVE THE ACTIVITIES OF CHILDREN'S
AND YOUTH SPORTS SCHOOLS FOR PERSONS
WITH DISABILITIES**

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ СПОРТИВНИХ ШКІЛ
ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ**

Sotnyk Z. G.

*Candidate of Sciences in Physical
Education and Sports Associate
Professor,
Associate Professor at the Department
of Physical Culture and Sports
Academician Stepan Demianchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine*

Сотник Ж. Г.

*кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент,
доцент кафедри фізичної культури і
спорту
Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Kravchuk Ya. I.

*Candidate of Pedagogical Science,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Physical Education and Adaptive
Physical Culture
Academician Stepan Demianchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine*

Кравчук Я. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики
фізичного виховання та адаптивної
фізичної культури
Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Harіievskiy Yu. V.

*Senior Lecturer at the Department of
Physical Education and Adaptive
Physical Culture
Academician Stepan Demianchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine*

Гарієвський Ю. В.

*старший викладач кафедри теорії і
методики фізичного виховання та
адаптивної фізичної культури
Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Одним із пріоритетів державної політики передбачено створення умов для розвитку спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю, у тому числі дітей з інвалідністю. Для реалізації рівних прав доступу до освіти, а також до розвитку їх особистих

інтелектуальних і професійних можливостей в будь якій сфері діяльності. Для досягнення вказаних цілей створюються умови до залучення людей з обмеженими можливостями у дитячо-юнацькі спортивні школи, спортивні центри, клуби.

У постанові Кабінету Міністрів України № 993 «Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу» висвітлено організаційно-правові питання діяльності спортивних шкіл, яке поширюється на дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву незалежно від їх підпорядкування та форми власності [1].

Існує багато досліджень, які визначають потреби людей з обмеженими можливостями займатися спортом, так як заняття фізичною культурою і спортом допомагає дорослим та дітям з особливими потребами сприйняти себе як особистість; є одним із засобів для досягнення їх особистісної незалежності та самостійності, соціальної інтеграції в суспільство [2]. Заняття спортом дають можливість покращити фізичний, фізіологічний стан, формують впевненість в собі.

Люди з обмеженими можливостями мають ряд труднощів і обмежень для заняття спортом. Це залежить від нозології хвороби, наявності можливості добратися до місця занять, зайнятості батьків, достатність коштів; від проблем із здоров'ям; сприйняття і ставлення людей, які їх оточують.

Автори Савченко О. І., Богатирьов К. О. вважають, що національні керівні органи спорту недостатньо приділяють увагу у створенні умов для людей з обмеженими можливостями [2]. Це пояснюється відсутністю знань і обізнаності з потребами інвалідності. Тому тренерам необхідно налагодити співпрацю як з органами спорту, так і з місцевою владою.

Спостерігається також тенденція до зменшення кількості вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) для осіб з інвалідністю. В першу чергу вплинули фактори війни. Частина громадян України перетнула кордон разом з вихованцями ДЮСШ. Спортсмени залишаються за кордоном і відповідно держава втрачає підготовлених спортсменів. Разом з тим значна частина громадян України змушена покинути свої домівки і переміщуватись на більш спокійні райони нашої держави. Тимчасово переміщені особи займають нішу вихованців ДЮСШ, але на новому місці вони мають проблеми психологічного, соціального, фінансового плану, що перешкоджає питанню залучення дітей з обмеженими можливостями до спорту.

На зменшення вихованців ДЮСШ не менш значимим є фактор фінансування, а саме висока залежність від бюджетного фінансування. Під час війни навчання в ДЮСШ зумовлене певним обмеженням. Зменшується кількість змагань, яка пов'язана з фінансуванням на

візди, навчально тренувальні збори, матеріально-технічне забезпечення навчально-тренувального процесу.

Неменш значимою проблемою являється недостатня кількість змагань. Під час надзвичайного стану зупинилась діяльність багатьох ДЮСШ, були ведені певні обмеження, зменшилась кількість навчально-тренувальних занять, яка пов'язана з повітряними тривогами. Відповідно і зменшилась кількість змагань особливо в період 2022–2023 років.

Але незважаючи на складнощі необхідно приділяти увагу популяризації фізичної реабілітації і спорту серед осіб з інвалідністю. Вважаємо доцільним знайти шляхи, які б змогли зацікавити медіа, послити рівень реклами для того, щоб люди мали можливість побачити змагання спортсменів, зокрема, які мають інвалідність.

Також проблема обмеження кількості вихованців ДЮСШ полягає у недостатній кількості висококваліфікованих кадрів, тренерів, які готові працювати з дітьми з особливими потребами.

Проблеми необхідно вирішувати на рівні Міністерства молоді та спорту України, обласних та місцевих структур управління дитячо-юнацьким спортом, зокрема і на рівні ДЮСШ для осіб з інвалідністю, долучати небайдужих до цієї справи.

Вбачаємо, що необхідно вивчити закордонний досвід і розробити концепцію організаційно-методичних засад діяльності, розвитку дитячо-юнацьких спортивних школах для осіб з інвалідністю, які базуватимуться на досягненнях та традиціях розвитку ДЮСШ в Україні та світі. Удосконалити нормативно-правову базу, що забезпечує діяльність системи дитячо-юнацького спорту в Україні. Популяризувати діяльність центрів фізичної реабілітації і спорту серед різних груп населення. Залучити медіа, відомих спортсменів до майстер-класів, навчально-тренувальної роботи; рекламувати здоровий спосіб життя.

Стає питання кадрового потенціалу із залученням державної підтримки, фінансового стимулювання тренерів, керівників ДЮСШ. Це можливо за допомогою підвищення професійної майстерності тренерів і залученні випускників спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». Складною проблемою є знаходженні шляхів додаткового фінансування, реалізація якого є у налагодженні співпраці зі спонсорами, вкладання інвестицій у спортивну інфраструктуру.

Для якісного здійснення навчально-тренувального процесу і враховуючи особливості фізичного стану осіб з інвалідністю є необхідність у розробці адаптованих науково-методичних технологій.

Також удосконалення діяльності ДЮСШ з інвалідністю вбачаємо у запозиченні досвіду західних країн щодо підтримки та розвитку спортивних закладів та технологічного обладнання, кращих практик та методів роботи з особливими дітьми. Потреба існує у приділенні уваги

самоврядності ДЮСШ, а також у створенні умов для розвитку приватних і громадських шкіл, клубів, асоціацій.

Література:

1. Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF#Text>

2. Савченко О. І., Богатирьов К. О. До питання розвитку спорту людей з обмеженими можливостями в незалежній українській державі. *Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини* : матеріали VI інтернет-конференції (м. Одеса, 17-18 листопада 2022 р.). Одеса, 2022. С. 163–165.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-415-3-9>

STAGES OF MOTIVATION IN SPORTS ACTIVITIES

ЕТАПИ МОТИВАЦІЇ У СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Khomovskiy O. I.

*Assistant at the Department
of Physical Education
"Podillia State University"
Kamianets-Podilskiy, Ukraine*

Хомовський О. І.

*асистент кафедри
фізичного виховання
ЗВО "Подільський державний
університет"
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Високі результати у спортивній діяльності тісно пов'язані з мотиваційною сферою. Термін «спортивна мотивація» пояснює актуальний стан особи спортсмена та є основою для постановки і досягнення цілей, спрямованих на отримання максимально можливого результату [2, с. 220–227].

Під спортивною кар'єрою будь-якого спортсмена розуміється багаторічна діяльність, спрямована на досягнення високих результатів. Однією з найважливіших особливостей спортивної кар'єри є те, що вона починається ще в ранньому віці і тягнеться протягом кількох вікових періодів. Знання особливостей мотиваційної сфери спортсмена дає тренеру чіткі орієнтири формування мотивації з урахуванням її особливостей на різних етапах. Недооцінка ролі мотиваційних факторів тренерами та спортсменами часто призводить до того, що людина виявляється нездатною проявити всі свої можливості в ході спортивної діяльності. [3, с. 236]